

ROL VAN DE KERKEN INZAKE HET GODSDIENSTONDERWIJS OP OPENBARE BASISSCHOLEN

Inleiding

Al sinds de 19e eeuw vermeldt de wet op het Lager Onderwijs (tegenwoordig Wet Primair Onderwijs) dat de kerken het recht hebben facultatief godsdienstonderwijs te doen geven op openbare scholen. Toentertijd werd daarvan vooral gebruikgemaakt door de Ned. Hervormde Kerk, de Rooms-Katholieke Kerk en de joodse kerkgemeenschappen. De Gereformeerde Kerken na de Afscheiding streefden naar eigen scholen voor hun kinderen en zagen geen taak op de openbare school. Na de Tweede Wereldoorlog is het recht uitgebreid tot andere godsdiensten en levensbeschouwelijke organisaties. Als gevolg hiervan kunnen ouders op openbare scholen nu ook kiezen voor islam-, hindoe- of humanistisch vormingsonderwijs. Tot 2009 stelde het rijk hiervoor geen geld beschikbaar; wel werd het soms door gemeentelijke overheden gesubsidieerd.

Eveneens na de Tweede Wereldoorlog is de Hervormde Kerk met enkele andere kerken, voornamelijk van meer vrijzinnige signatuur, voor dit doel gaan samenwerken in het Interkerkelijk Overleg in Schoolzaken (IKOS). De Hervormde Kerk is hier later uitgestapt, maar de organisatie bestaat nog steeds als werkgever van docenten. Andere opdrachtgevers waren plaatselijke hervormde (nu: PKN-)gemeenten of een plaatselijke Raad van Kerken.

Toen de kans groeide dat de lobby voor overheidsbekostiging tot succes zou leiden, heeft het CIO de commissie CIO-O ingesteld met de bedoeling alle aangesloten kerken die daarvoor belangstelling hadden, hierbij te betrekken.

Vanaf 1 augustus 2009 is de rijkssubsidie een feit, waardoor deze docenten op gelijke voet als andere leerkrachten voor hun werk betaald kunnen worden. De uitvoering hiervan maakte het noodzakelijk een landelijk werkgeverscentrum voor de protestantse docenten in het leven te roepen. Het bestuur hiervan wordt benoemd door PKN, IKOS en CIO-O. Er worden dit schooljaar op ca. 1500 (= 60%) openbare scholen in totaal 4300 uur GVO en HVO gegeven door 600 à 700 docenten. Ruim de helft hiervan is in dienst van het protestants centrum.

(N.B. Dat de protestantse kerken van diverse signatuur zich in één zendende instantie bij de overheid presenteren, is in navolging van de situatie bij de geestelijke verzorging in de krijgsmacht en in de inrichtingen van justitie. Een verschil is, dat deze geestelijke verzorgers het rijk als werkgever hebben, en de docenten GVO en HVO op de openbare basisscholen een stichting die door het rijk gesubsidieerd wordt.)

Taak van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt)

Via onze afgevaardigde in CIO-O dragen we indirect medeverantwoordelijkheid voor het protestants werkgeverscentrum.

Daarnaast zou het een goede zaak zijn, als ook docenten uit onze kerken zich voor dit werk beschikbaar stelden. Daartoe zou meer bekendheid aan dit werk en aan de mogelijkheden moeten worden gegeven. De rijkssubsidie brengt wel mee, dat voortaan aan nieuwe docenten eisen van bekwaamheid voor het vak (hbo-niveau) gesteld worden. Het gaat hier in het algemeen om part-time banen, gewoonlijk één of twee uur per week per school.

Het geven van GVO op een openbare school is een gevoelige opdracht. Het is geen verkapte evangelisatie, maar onderwijs. Gelovige ouders die door de openbare school kiezen, kunnen hun kinderen ervoor opgeven, maar ook anderen die bv. om culturele redenen dit onderwijs van belang vinden. Het vak hoeft echter niet neutraal te worden gegeven (dat is op de openbare school het vak Geestelijke stromingen, dat tot de wettelijke taak van elke school behoort). Het onderwijs behoort te

worden gegeven vanuit de eigen godsdienstige overtuiging van de docent. Het GVO is wel aangeduid als „een eilandje bijzonder onderwijs binnen de openbare school”. Het is een mooie gelegenheid om kinderen in aanraking te brengen met de boodschap van de Bijbel. De mogelijkheden die er wettelijk en feitelijk zijn, mogen dan ook niet onbenut worden gelaten.

Het protestants dienstencentrum werkt samen met plaatselijke gemeenten voor de indienstneming en de begeleiding van de docenten. Het is van belang dat onze kerkenraden bereid zijn deze verantwoordelijkheid op zich te nemen.

Overigens kan op dit moment niet aan iedere gegadigde een betaalde baan gegarandeerd worden. De rijkssubsidie is gelimiteerd tot 10 miljoen euro op jaarbasis en dat geld is inmiddels besteed. Wel zijn er aanvragen van scholen onbeantwoord gebleven vanwege het ontbreken van een beschikbare docent op redelijke afstand van de school.

Een grootscheepse wervingsactie heeft op dit moment dan ook weinig zin. Wel moet naar wegen worden gezocht om geregeld de aandacht op dit werk te vestigen.